

POKROK ZÁPADU

PUBLISHED WEEKLY

Published by Pokrok Publishing Co.,
1809-1811 Howard St. - Tel. 2913.

Subscription by mail, - \$1.00 per year.

VYCHÁZÍ KAŽDOU STŘEDU.

Vydává: Vydavatelství Spol. Pokroku

VÁC. BURNŠ, ředitel.

309 1311 Howard st. - Telefon 2913.

Předplatné - \$1.00 na rok.

Do Čech \$1.50 na rok.

Adresujte jednoduše

POKROK ZÁPADU
Omaha, Neb.

Omaha, Neb., 27. června 1906

Odporná komedie

Několik poznámek k nedávným událostem.

Maxim Gorki mešká už několik neděl v Americe. Od válečného tažení pokrytecké americké buržoazie a její žoldnéřů vůči tomuto představiteli moderního Ruska uplynula rovněž hezká řada dnů. Ale přes to zájem o "případ Gorkého" neutuchá. Případem. To, co přihodilo se Gorkému po krátkém pobytu na "svobodné" půdě americké, bylo totiž komedií nejen nanejvýš odporou, ale také i velice poučnou, neboť se nám při této příležitosti nad slunce jasněji objevila mravní nízkost většiny žurnálů amerických, a celá ta přímo úžasná nevzdělanost a povrchnost převládá v části žurnalistiky česko-americké. Nebude tedy jisté na škodu, přičiníme-li k věci ještě několik slov. Bezprostředním podnětem k tomuto listu jest mi poslední projev páne Havlasův, s jehož stanoviskem souhlasím do posledního puntíku.

Americké denní časopisy v pose mravokáreč, odsuzujících Gorkého pro poměr naproti mravní, pro svazek diktovaný pohnutkami veskrze čistými, tof podivná k smíchu i k zlosti! Tanou mi při tom na mysli dva případy z doby nedávné:

Asi před třemi roky pittsburský milionář Flood, jeden z amerických "podpor společností", odhodlal se dosáhnouti rozvodu od své ženy, hodlaje po té pojmuti za manželku jistou americkou herečku. K rozvodu však neměl žádných zákonem uznaných důvodů. Mohli bychom se tedy domnívat, že byl nucen od plánu svých upustit. Ale v takovém případě bychom velice špatně znali vyznalost amerických "respectable" kruhů. — Flood se totiž zcela jednoduše odstěhoval do Floridy, jejíž zákonodárný sbor čítá celkem nepatrný počet členů, podplatil většinu státních zákonodárců, docílil přijetí rozvodního zákona jemu pohodlného, a po té si rozvod skutečně vymohl. Prosim, chcete mít lepší doklad k "mravnosti" amerických panujících tříd? Gorkému se rozvodu od prvního ženy dostat nemohlo, protože v Rusku rozvody povoluje jenom pravoslavný synod, který by revolucionáři Gorkému rozvod prostě nepovolili. Gorki ostatně synod o rozvod nezádal a žádati nemohl. Shledav tedy, že další společný život byl by pro oba jenom mukami, rozešel se s první svou ženou v míru a pokoji, v přátelství a vzájemné úctě, a i nadále živi dítky své. Kdo tu může hodit kamenem? Nanejvýš najatei amerického kapitalismu a pokrytecké, skuhravé temperování baby, které klidně dovedou přiblížeti, jak americký milionář podplatí celou zákonodárnu, aby se mohl zbavit své ženy. Vůči takovému milionáři, mimo socialistické časopisy anglické, nikdo

nepronel ani slova kritiky, ten i nadále pohybuje se v těch "nejlepších" kruzích společenských, ale u geniálního Gorkého, socialisty a revolucionáře, jemuž z jeho odsuzovatelů ani jeden nesáhá pod kotníky — hoj sedláče, to už je jináče!

Mluvíme-li už o podobných zjevech, můžeme si ještě uvědomiti případ druhý, snad ještě charakterističtější aféry Floodovy: Bývalý newyorský soudce Gary, dnes člen ředitelstva ocelářského trustu a několikanásobný milionář, sešel se asi před půl rokem v jednom z newyorských restaurací s párkem novomanželů. O muže se ovšem nestaral, ale za to žena upoutala jeho pozornost. Dal tedy párek stopovati a vypátral, že muž jest majitelem nepatrného květinářského obchodu, jehož výnos mladý manželům umožňoval jen skromný celkem život. Starý, už šedesátiletý Gary, po vyšetření těchto podrobností navázal s novomanželky styky, a důsledky? Inu, za krátký čas mladá paní podala proti svému muži žalobu o rozvod. Muž vůči žalobě neprotestoval, takže rozvod byl povolen bez obtíží. Dnes jmenovaná paní "před bohem i před lidmi" jest ženou milionáře Garyho, jest přijímána v té "nejlepší" společnosti, a nikdo neřekne, že mezi ní a prostitutkou jest jenom ten rozdíl, že prodala se prozatím jednomu člověku, kdežto prostitutka se prodá kde komu. Jejím bývalému muži se rovněž daří znamenitě. Ihned po povolení rozvodu stal se společněkem jedné veliké obilní firmy newyorské s podílem obnášejícím více jak sto tisíc dolarů, a bezprostředně před tím byl chudákem. Krátce a jednoduše řečeno, prodal svoji ženu!

K takovým případům není zajisté třeba komentáře. Laskavý čtenář si už svůj úsudek utvoří sám. A pozná, že k "mravní opravě" Gorkého vedly důvody zcela jiné, než dnešní jeho manželství. Nejlepší dokladem k tomuto výroku jest ten fakt, že už před vstupením Gorkého na půdu americkou sdělovaly telegramy z Evropy, že v jeho společnosti nalázá se paní Andrejevová, jeho nynější choť. Nikdo se nad tím nepozastavil a Gorkému bylo v New Yorku připraveno uvítání, jakého se ještě nikomu snad v Americe nestalo.

Je jasno, že Gorki, vzdor svému "nemravnému" poměru, mohl být v americké "society" hrdinou dne. Ale Gorki ukázal této "society" velice brzy, že jest nepřímým socialistou, jemuž pramálo imponují fráse potřeštěných amerických patriotů. Seznav, že i v Americe panuje namnoze libovůle panujících tříd a dozvůd se o uvěznění soudruhů Moyera, Haywood & Pettibona v Idahu, kde mají býti tiito přivedeni na popraviště jenom proto, že jsou poctivými bojovníky za věc dělnickou, bez prodejení projevili této spoludruhům své sympatie. A to bylo vlastní příčinou boje proti němu, proto se vytáhli zbraně tak nízké, ničemné a podlé. Americká buržoazie ráda koketuje se socialisty za mořem, v Německu, v Rusku, všude jinde jsou "all-right" — ale doma se proti nim musí vésti vyhlazovací boj. Stará komedie, kterou jsme viděli snad v každé jiné zemi: Socialisté v cizině jsou vály hodni, ale doma se musí proti nim bojovati ve jménu vlastenečství, boha, majetku, kráče, ve jménu všech těch fetišů současné společnosti.

Válečné tažení proti Gorkému, zdůrazňují, nebylo podniknuto k vůli jeho manželství. Americké kapitalistické kruhy obávaly se, že Gorki svou agitací ve Spo-

jených Státech mohl by posílit zdejší socialistické hnutí, nejen prospěti ruské revoluci. Pravdivost mého názoru dokazují nejen vyhlášené dva případy, ale i stanovisko zákona obrovské většiny amerických států. Staré obecní právo anglické (common law), přenesené i do Ameriky, hledělo na manželství zcela rozumně. Prohlášovalo je za civilní smlouvu, k níž není třeba žádných obřadů ani ceremonií. Prohlásil-li kdo před svědky ženu za svoji manželku, vešlo tak v život před zákonem platné manželství. Tyto sňatky (common law marriages) jsou dosud platny ve všech státech unie, mimo státy Illinois, Ohio a New York. A i tam nebyly odstraněny z nějakých tak zvaných důvodů. Stalo se tak jenom proto, že existenci podobných manželství za daných poměrů někdy jen s obtížemi bylo možno dokázati, což často vedlo k rozepřím o dědictví a p. A jenom z tohoto důvodu jmenované tři státy určily jisté formy k uzavření platného manželství. Dle toho starí Angličané a jich američtí potomci byli už před staletími pokročilejší a rozumnější dnešních představitelů amerického mínění veřejného. Také charakteristické!

Z česko-americké žurnalistiky jediný "Pokrok Západu" zaujal v této věci stanovisko pokrokové. Platí mu za to dík všech pokrokových českých lidí v Americe. Ostatní časopisy chovaly se jako obyčejně: některé obmezovaly se na pouhé otiskování zpráv nebo komentářů jiných listů, kdežto jiné počínaly si přímo idioticky. Do poslední kategorie, abych mluvil přímo a bez obalu, zařadil bych omažskou "Osvětu Americkou," kde duchem svatým dnes jest p. Leopold Palda. Jmenuji přímo z těchto důvodů: Jednak chei přibíti při této příležitosti jednu nedávnou historickou lež, jednak chei dokumentovati nevzdělanost "žurnalisty," jenž tak rád by si hrál ve své jistotě a domýšlivosti na jednoho z našich česko-amerických svatých.

1) V nedávné "přednášce" jednoho chieagského pána, jemuž jsem ochoten dokázati více podobných přemetů, ozve-li se na tyto řádky, bylo řečeno, že pan Leopold Palda má veliké zásluby o české socialistické hnutí v Americe. Pan Leopold Palda socialistou nikdy nebyl a není, jak nejlépe dokazuje jeho stanovisko ve věci Gorkého. Pan Palda, pokud u tohoto pána lze vůbec mluvit o nějakých ucelených názorech, jest naprostým ideologem. Pan Palda, nota bene, nemá ani ponětí o filosofii socialismu, jak nedávno dokázal svými projevy o Bryanovi. Bylo by radno, aby si přečetl články soudruha Beránka, neboť tak by o socialismu jasněho názoru nabyt. To by se ostatně doporučovalo i jiným pá-
nům redaktorům, kteří si také osvojují jména socialistů, a socialism jest jim španělskou vesnicí. Pan Palda jest socialistou právě tak málo, jako jest jim ten, jehož "úvahy" o válece ruskoojaponské citovala "Česká Demokracie" a "Samostatnost" proti "Právu Lidu" a "Času," jest jim tak málo jako ten, kdo v Čechách byl Staročechem a v prvních volbách do páté kurie šleňen šval proti soudr. Dědicovi, a později v Americe redigoval klerikální list, jenom aby po té hrál si na svobodáře; jest jim tak málo jako ten, jenž dosud jest spolunajatelem demokratického časopisu a jenž jest pravidelně aván do schůzi demokratického politického klubu jako člen. Jako příslušník socialistické strany americké pokládá jsem za svou povinnost tuto věc jasně a sjejně konstatovati. Americké socialistické hnutí

by se poděkovalo za přívržence s takovými názory, jaké projevil p. Palda v aféře Gorkého. A pokud se jedná o zásluhy tohoto pána o hnutí dělnické vůbec — nu, tu doporučuji každému, aby si přečetl známou práci Jungovu.

2.) Naznačil jsem, že "Osvěta Americká" ve věci Gorkého dokumentovala nevzdělanost průměrného českoamerického novináře. Trvám na tomto výroku. Před nedávnem zemřel Henrik Ibsen. "Osvěta Americká" pěla o něm obyčejlé Paldovské dithyramby, které jsou sice vždy velmi dlouhé, ale jimiž se pranic neřekne. Ale přes to bylo možno soudit, že "Osvěta" souhlasí s názory, jež nacházíme v Ibsenových dramatech. Celá řada Ibsenových prací jest protestem proti konvenčnímu manželství, jež stává se mučírnou a žalámem, když manželé přestali si rozuměti. Ibsenova Nora opouští svého muže po seznání, že duševní propast mezi nimi nelze překlenouti. To, co Ibsenova Nora činí na jevišti, učinil Gorki ve skutečném životě. "Osvěta Americká" Ibsena opěvuje, ale Gorkého odsuzuje. Co je to za logiku? Četli-li pisatel redakčních úvah "Osvěty" Ibsena, domnívá-li se, že souhlasí s tím, co Ibsen propaguje a odsuzuje-li současně Gorkého, dokazuje tím, že nedovede myslit. Nečetli-li Ibsena, dopustil se bezpříkladné opovržlivosti, dodávaje si zdání, že jej zná jako Puritán bibli.

V každém případě se tu jedná o doklad úplné impotence českoamerického žurnalistu, jak jest dnes namnoze reprezentován.

Chicago, Ill., 23. června 1906.
Karel Pergler.

PROVOLÁNÍ!

Edward Rosewater, slovník náš krajan, nalezá se opět mezi námi. Jak známo, vyslán byl jako delegát Spoj. Států do světového kongresu pošt, kdež úkolu svému dostal k všeobecné spokojenosti jako věrný syn české země neopomenul na cestě zpáteční navštívit starou vlast, aby tím dokumentoval své češství. K svému českému původu hlásil se otevřeně vždy a všude. Mnohé z nejčelnějších listů evropských přinesly o něm pochvalné články s podrobným životopisem a do dnešního dne rozepisují se o něm jako o muži, jakých málo. Všude označován byl jako náš krajan, což nám Čechům slouží zajisté ku cti. V uvážení jeho velikých zásluh, jež získal si o český náš živel v tomto státě, ocenil zajisté každý jeho nezištnou práci a dozná, že jsme mu zavázáni mnohými a mnohými díky. Jest proto naší svatou povinností, abychom — my Čechové — v první řadě uvítali jej na půdě této nové vlasti, čímž dokážeme, že si svých vynikajících krajanů dovedeme vážiti. Zástupci českého lidu z Omahy a South Omahy, bez rozdílu stran a přesvědčení, usnesli se uspořádati společnou manifestační oslavu na počest vzácného našeho krajanu, v Sokolovně dne 1. července o 8. hod. večerní. Významný večer ten nechť stane se dostaveníčkem všech upřímných Čechů.

PROGRAM.

1. Overtura — Čestí hudebníci z Omahy i So. Omahy, pod řízením kapelníka p. St. B. Letovského.
2. Uvítací řeč — p. J. F. Příbyl.
3. Zpěv — Sbor Katol. Besedy.
4. Deklamace — velp. J. Vránek.
5. Zpěv — pí. M. Burešová.
6. Zpěv — Sbor Lyra.
7. Deklamace — p. Otakar Charvat.
8. Proslav — vlp. Chundelák.
9. Zpěv — Kvartetto ze South Omahy.

10. Solo na čelo — p. St. B. Letovský.
  11. Zpěv — Sbor Těl. Jed. Sokol.
  12. Deklamace — pí. E. Bandhauerová.
  13. Hudba — Orchester.
- Každý jest zván a každý bude vítán. Nechť není jediného Čecha, jenž by scházel na manifestaci tak významné.

Pořádájecí výbor.

ZPRÁVY OSOBNÍ.

— V pondělí navštívil nás dávný náš přítel p. Vinc. Klapal ze South Omahy, jenž hledal zaměstnání pro mladého svého přítele p. Jos. Pavlíka, jenž asi před pěti týdny přijel ze staré vlasti za svými rodiči. Mladý krajan, syn p. Vác. Pavlíka, bydlícího na 19. a Q ul. v South Omaze, zdržoval se v poslední době u svého děda, šafáře ve dvoře Kysible u Habru v Čechách. Konečně zastesklo se mu po rodičích a přijel za nimi. Vyučil se řemeslu krejčovskému a není pochyby, že se mu podaří v brzkou naléztí vhodné místo.

— Pan Edward Rosewater vrátil se s paní svou, dezerou a vnoučkou z Evropy v úterý ráno dne 26. června. Na nádraží byl uvítán četným počtem svých přátel a etitelů. Podobně nadšeného uvítání dostalo se mu od personálu "Bee".

Zemřel hladu.

Jest to téměř neuvěřitelným, že tu zemřel muž hladu a přece jest to smutnou pravdou. Nechceme tomu věřiti, poněvác vidíme kolem sebe všade zbytečné plýtvání jídlem, bromaďy masa, blahobyt. Vidíme, že většina lidu následkem přílišného požívání masa trpí různými chorobami, nechť již jakékoli jest jejich jméno. Maso epe se i do dětí několikráte denně a tak dorůstají majíce žaludek i střeva v hrozném nepořádku; utíkajíce se pak k pilulkám a těžkým lékům, činí své postavení ještě smutnějším. V těchto případech jest Trinerovo Léčivé Hořké Víno jedinou pomocí, protože zároveň odstraňuje příčinu choroby a sílí všechno ústrojí. Znenáhla vrací se celá soustava k pořádku, jaký jest jí přírodou vykázan. Člověk pomalu sílí na těle i na mysli až nabude plného zdraví. Kdykoli zažívání Vaše není v pořádku, spoléhnete na to, že Trinerovo Léčivé Hořké Víno Vás úplně a trvale uzdraví. V lékárnách. Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

NA PRODEJ!

Prodá se sedlářský obchod v nejlepší českém městě, ležícím na dráze F. S. W., Prague, Okla. Zboží v ceně \$2,500, náčiní a stroje. Nejlepší vyhlídka pro sedláře neb fernenáře. Také městský majetek se prodá. Každé buď zvlášť nebo dohromady. Píšte na E. Blumel, 46tf Prague, Okla.

Rybářské a vletní ceny do Clear Lake, Ia., po Chicago Great Western dráze.

Pro vletní společnosti o 10 nebo více osobách jedno jízdě na jedna třetina za okružní lístky. Lístky na prodej denně až do 30. září. O další podrobnosti přihlaste se u kteréhokoliv jednatele Great Western dráhy nebo dopište přímo na J. P. Elmer, G. P. A., St. Paul, Minn. 43m4

Chcete-li, aby vaše obydlí vyhlížela opět úhledně, obraťte se jen na

W. Malého

802 Hickory ul., Omaha.
Jenž v oboru vylepování a barvení má velkou zkušenost Politrování polních pian a drabého nábytku věnuje zvláštní pozornost, jest to jeho specialitou. — Za velkou práci nejlépe ručí četná a velice pochvalná odporučení dřívějších jeho zákazníků. Slt